

*o na Ser
GMSu-U
l Párizsb
ka Dea 9
I-132, vl.
norski gr
ld. S.K.,
deo kod
d. K.09.,
jablana,
: 135, vl.*

*uje na p
(na poled
adáskor 1
ulje na pl
na galerij
023., ulje
136, vl. Z
Topole, 1
I-133, vl.
lje na pla
na galerija
020. " "*

*3 x 46 cm
jeljlena h
árciusába
x 42 cm,
ko Perčić
oj ploči, 2
a galerija
e na kart
a galerija
k 43 cm, s
ko Perčić,
d. K.08.,
a*

*I.: K.08.,
natpisom
radski m
d. K.08,
ca
5,
Perčić, S
50 cm,
o Perčić,
K.9.,
a*

*a folyó
potica
a*

„IMPRESIONIST“

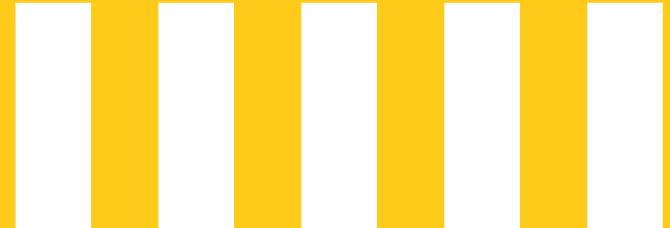
... 130 godina od rođenja slikara ...

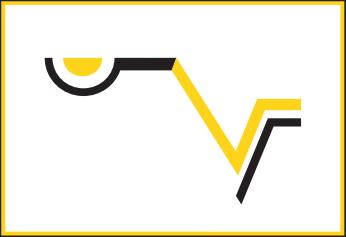
STIPAN KOPILOVIĆ

24. 03. 1877. – 13. 03. 1924.

2007

Zavičajna galerija
„dr. Vinko Perčić“
Maksima Gorkog 22
24000 Subotica
Tel.: 024 530 910
Tel./faks: 024 559 063
e-mail: percic@eunet.yu.

1. Brod na Seni, 1908., ulje na platnu, 38 x 46 cm, sign. d.l.: K.08.,
inv.br.: GMSu-U-1139, (na poledini je prilepljena hartija s natpisom „Szajna folyó
hajóval Párizsban vizáradásor 1908. márciusában“), vl. Gradski muzej Subotica

2. Barka Dea 9, 1908., ulje na platnu, 33 x 42 cm, sign.: d.d. K. O8,
inv.br.: I-132, vl. Zavičajna galerija dr. Vinko Perčić, Subotica

3. Primorski gradić, 1923., ulje na drvenoj ploči, 24 x 33,5,
sign. d.d. S.K., inv.br.: I-136, vl. Zavičajna galerija dr. Vinko Perčić, Subotica

4. Predeo kod Baćke Topole, 1909., ulje na kartonu, 40 x 50 cm,
sign.d.d .K.09., inv. br.: I-133, vl. Zavičajna galerija dr. Vinko Perčić, Subotica

5. Dva jablana, 1909, ulje na platnu, 30 x 43 cm, sign. d.d. K.9.,
inv. br.: 135, vl. Zavičajna galerija dr. Vinko Perčić, Subotica

6. Glava starice, oko 1920., ulje na kartonu, 43,5 x 33 cm, sign. d.d. Stevan
7. Madona s djetetom, oko 1904., ulje na platnu, 77 x 53 cm,

sign.: - , inv.br.: GMSu-U-02, vl. Gradski muzej Subotica, kopija Kopilović,
inv.br.: I 129, vl. Zavičajna galerija dr. Vinko Perčić, Subotica

8. Jesen, 1908., ulje na platnu, 30 x 23,5 cm, sign. d. l. K.08.,
inv.br.: I 137, vl. Zavičajna galerija dr. Vinko Perčić, Subotica

9. Topolska crkva, 1922., ulje na kartonu, 49 x 59,5 cm,
sign. d.d.: Stevan Kopilović, inv. br.: GMSu-U-600., vl. Gradski muzej Subotica

10. Bajmočka crkva s plebanjom, 1904., ulje na platnu, 60 x 91 cm,
sign.: d.d. K. 1904., vl. Subotička biskupija, Subotica

Stara bajmočka crkva, oko 1896., ulje na platnu, 47 x 71 cm,
sign.: - vl. Subotička biskupija, Subotica

Pejzaž, zeleno drvo, 1907., ulje na platnu, 46 x 38 cm,
sign. d.d.: K.07, inv.br.: GMSu-U-862., vl. Gradski muzej Subotica

Pristanište, 1907., ulje na platnu, 37,8 x 45,5 cm, sign. d.d.: K.07,
inv.br.: GMSu-U-861., vl. Gradski muzej Subotica

Utovar barke, oko 1907., ulje na platnu, 40 x 50 cm, sign. d. d.: K,
inv.br.: 131, vl. Zavičajna galerija dr. Vinko Perčić, Subotica

Studija muške glave (stari seljak), oko 1920., ulje na kartonu, 43,5 x 37 cm,
sign. d.d.: Stevan Kopilović, inv.br.: GMSu-U-864., vl. Gradski muzej Subotica

Baćka Topola zimi, 1920., ulje na kartonu, 50 x 61 cm, inv.br.: GMSu-U-1300.,
vl. Gradski muzej Subotica

Obala Dunava, oko 1922., ulje na drvenoj ploči, 40,5 x 50,5 cm, sign. d.d. Stevan
Kopilović, inv.br.: I-134, vl. Zavičajna galerija dr. Vinko Perčić, Subotica

Breg, oko1922., ulje na platnu, 42,5 x 56 cm, sign. d.l. Stevan Kopilović,
inv.br.: I 138/a, vl. Zavičajna galerija dr. Vinko Perčić, Subotica

Cvijeće i školjka, oko 1922., ulje na platnu, 46,5 x 37 cm, sign. d.d. Stevan Kopilović,
inv.br.: I-130, vl. Zavičajna galerija dr. Vinko Perčić, Subotica

Pejzaž-seoska ulica, 1923., ulje na platnu, 34,5 x 43 cm, sign.: d.d. Stevan Kopilović,
inv. br.: I 138, vl. Zavičajna galerija dr. Vinko Perčić, Subotica

130 година од рођења сликара Стипана Копиловића

СТИПАН КОПИЛОВИЋ (Бајмок, 24. марта 1877. - Бачка Топола, 13. марта 1924.) једна је од првих сликара импресиониста наших крајева¹. Копиловић Иштван, како су му име тада писали, рођен је у Бајмоку као седмо дете сиромашних родитеља. Радио је као берберски калфа у својем родном месту, када је његов уметнички таленат открио муштерија и препоручио га **Густаву Морелију** (1848.-1909.) графичару, професору и директору Мађарско краљевске школе за цртање (*Mintarajztanodá*) у Будимпешти, од 1883. године професор Школе примењених уметности. Његовим посредством Стипан Копиловић доспева у „Minitrajztanodá”, а 1900.-19002. је евидентиран у Школи за примењену уметност, као ученик уметничког резбарства. Већ следеће школске 19002./03. године је уписан у класу професора **Петера Холма** (1854.-1923.) на Академији у Минхену, на одсек за графику. Током школовања добија стипендију од Калочке бискупије, града Суботице, те грађана Бајмока². Лето 1904. године проводи у Бајмоку и залагањем писара Лайтнекера слика у атељеу, адаптираној учионици школе у непосредној близини цркве. Ту је изложена оптарица папа, која је Рубенсове слике *Разапети крст*, коју је насликао у Минхену, донео кући и изложио у Сомбору у складишту намештаја столарске задруге, одакле је бајмочко поглаварство слику купило за нову цркву. У импровизованом атељеу су осим тога биле његове скице и акварели, шест портрета, бакрорези и гипсане фигуре. Тада у суботичком листу *Бачораг* излази чланак под насловом „Копиловић Иштван. Уметник постао од бербера³”, који је писао Шобер Бела, будући ученик будимпештанске Школе примењене уметности у периоду од 1910.-1914. године, на одсеку за графику.⁴ Он је алеповоа на материјалну подршку Копиловића. Међу сачуваним сликама врсног сликарса, налазимо из те 1904-те године уљану слику с приказом бајмочке цркве с плебанијом, те копију рафаелове *Мадоне Темпи* (Градски музеј Суботица), што је још један податак о методи едукације посредством копирања дела славних мајстора. према оскуданој документацији, у пролеће 1908. Стипан Копиловић је становник Париза, да би преко Фиренце посетио Рим. Најављује изложбу у Суботици 1908. године која међутим није одржана. Године 1907.-08. је насликао четри слике на стропу дрограђеног дела римокатоличке цркве Светог Петра и Павла у Бајмоку, које се и данас могу видети заједно с раније насталим стропним сликама Кароља Јакобија. Копиловић је у трансепту и апсиди насликао *Проповед на гори, Исус хода по води, Ужашиће Исусово и Последња вечера*⁵.

По избијању првог светског рата, слично многим другим уметницима, одлази на фронт и буде рањен. Након одласка из пештанске болнице, жени се и оснива породицу у Будимпешти. Учесник је Комуне 1919. године, те да би избегао „бели терор” прелази у Суботицу. Уз помоћ пријатеља добија место шефа одељења социјалног осигурања у Бачкој Тополи и службени стан.⁶ Уз службу он интезивно слика и окупља ликовне ствараоце. С истомишљеницима покреће акцију за оснивање уметничке колоније у Бачкој Тополи: лета 1922. године Зичи парку слика с **Карољем Баранијем** (1894.-1978.) и **Балажем Г.**

Арпадом (1887.-1981.), чија сећања су описана у монографији. Имао је много лепих речи о Копиловићевом таленту, експресивном гесту и јаким бојама, чудећи се стално да је „такав темперамент извирао из иначе мирног, не баш високог, изненадујуће ћутљивог уметника”. Наглашаваје контраст: „Ми смо били онако војемски ведри и распричани, он строг, светски господин у селу, који никада није учествовао у кафанским седељкњама; не би се могло рећи да је био друштвен“. Ипак што се тиче уметничке сцене, био је укључен у друштвена дешавања: 1923. године у Суботици учествује у оснивању Удружења Војвођанских Ликовних уметника и излаже на изложби у септембру поводом Земаљског конгреса лекара, а потом и на свим изложбама удружења до своје смрти. Умире 1924. године, као наставник грађанске школе у Бачкој Тополи⁷. Сахрањен је на источном гробљу у Бачкој Тополи, али то мало ко данас зна, као што је и цео његов живот, и након дуготрајног истраживања, пун непознаница. (У време реализације монографије приближно је лоциран гроб и најен тачан датум сахране.⁸) Дела му је постхумно изложио 1932. године др. **Јован Милекић** на изложби бачких уметника. Копиловићеве слике из његове збирке су с осталим делима буњевачких сликара доспеле у суботички Градски музеј,⁹ а вредан део стваралаштва чува и завичајна збирка др. **Винка Перчића** у Суботици, у којој се налази слика *Предео код Бачке Тополе* које потврђује ауторово присуство у Тополи још 1909.¹⁰ године. Копиловићева дела су у Завичајној галерији др. Винка Перчића у Суботици заступљена у сталној поставци, баш као и у сталној поставци музеја у Бачкој Тополи, где су изложене две слике с мотивом римокатоличке цркве Јулске Госпе у Бачкој Тополи. Околности настанка једне од њих описане су у монографији.¹² Црква је приказана из угла Зичи парка, чије се плavo језеро јавља у доњем десном делу слике. Место језера је данас забетонирано, као што је Копиловићев гроб одавно зарасто. Међутим остало су дела која сведоче о изузетном таленту и представљају спомен у окриљу значења вечне уметности.

Ников К. Олга

1. Бачка дуранци. Сликар Стипан Копиловић 1877-1924., НИО Суботичке новине, Суботица, 1990.

2. Дуранци наводи износ од 500 круна, а Гайдош 1000 круна (Gajdos Tibor, Szabadka körzéptársasági Eléletjel, Szabadka, 1996. 309) или ни један не наводи извор података.

3. Schöber Béla, Kopilovity István Borbény bolt művész Bácsország, Szabadka, 1904. okt. 9. 12.

4. Дуранци, Б. 1990. 33

5. Дуранци, Б. 1990. слике у боји: Mojzes Antal, A bájmokai Szent Péter és Pál római katolikus plébániatemplom története, Графопродукт, Суботица, 2001. 130-131.

6. Дуранци, Б. 1990. 42

7. Дуранци, Б. 1990. 44. Блашко Војин Џајдук, Подаци о ликовним уметницима и аматерима у Суботици, Календар хрватских ријеч, Суботица, 1952. 101.

9. Дуранци, Б. 1990. 69.

10. Ников К. Олга, Дела из Бачког музеја др Јована Јоце Милекића у фонду уметничког одељења Градског музеја Суботица. Ин: Бачка галерија др Јована Милекића, Модерна галерија Ликовни сусрет Суботица, Галерија Матице српске, Нови Сад, 2007. 71-74.

11. Донација др. Винка Перчића, Уметничне завичајне збирке - Dr. Vinko Perčić Adományának Honi Műgyűteménye. Каталог - Katalógus. Суботица - Szabadka, 1996. 44-45.

12. Дуранци, Б. 1990. 44. 44

Stipan Kopilović festő születésének 130. évfordulója

STIPAN KOPILOVIĆ (Bajmok, 1877. március 24. Topolya, 1924. március 13.) vidékünk első impresszionista festőinek egyike.¹ Kopilovity István, ahogyan akkor a nevet írták, Bajmokon született, szegény szülők hetedik gyermekeként. Borbél-inasként dolgozott szűlővárosában, amikor az egyik ügyfél felfedezte művészeti tehetségét és beajánlotta a grafikus **Morelli Gusztávhöz** (1948-1909), aki a budapesti Országos Magyar Királyi Mintarajzánoda tanára és igazgatója, 1883-tól pedig az Iparművészeti Iskola tanára volt. Segítségével jut be Stipan Kopilović a Mintarajzánodába, majd 1900-1902 között fametsző-művészeti szak tanulójaként tartják számon az Iparművészeti Iskolában. Az ezt követő 1902/03-as tanévben beiratkozik **Peter Halm** (1854-1923) osztályába a müncheni Akadémia grafika szakán. Iskolázását összöndíjjal segítette a Kalocsai Érsékség, Szabadka városa és a bajmoki polgárok.² Az 1904-es nyarat Bajmokon tölti, és Lichtnecker jegyző közbenjárásával a templom közvetlen szomszédságában lévő tanteremben alkot, melyet műteremmé alakítottak át. Itt van kiállítva oltárképe, Rubens Krisztus a keresztfán c. festményének másolata, melyet Münchenben készített, majd hazahozta és Zomborban állította ki az asztalos-szövekezet bútorgárában, s innen vásárolta meg a bajmoki városvezetés az új templom szükségleteire. Az improvizált műteremben ott voltak még vászlatai és akvarelljei, hat portré, több rézmetszet és gipszfigura. Ekkortájt jelenik meg a szabadkai **Bácsország** egy cikk, Kopilovity István *Borbélyból lett művész* címmel, melynek szerzője Schöber Béla, majdan a budapesti Iparművészeti Iskola grafika-szakos diákja 1910 és 1914 között.³ Ó apellált Kopilović anyagi támogatásáért. A kiváló művész fenntaradt alkotásai között ott találjuk az 1904-ben készült, a bajmoki templomot és plébániát ábrázoló olajfestményt (ma a Szabadkai Püspökség tulajdona), melyen bízonyítja mekkorát fejlődött Kopilović egy korábban készült, hasonló témaúj alkotáshoz viszonyítva, valamint Rafaello *Tempi Madonna* c. festményének másolatát (Szabadkai Városi Múzeum), bizonyítékoként a híres mesterek műveinek másolásával történő tanítási módszernek. A rendelkezésre álló hiányos adatok szerint, 1908. tavaszán Stipan Kopilović Párizsban tartózkodik, majd Firenzet útba ejtve Rómába látogat. Kiállítást jelent el az 1908-as öszi időszakra, amely azonban elmarad. Négy festményt készít 1907-ben és 1908-ban a bajmoki Szent Péter és Pál Római Katolikus Templomhoz hozzáépített részeken mennyezeten, melyek ma is megtekinthetők a Jakobey Károly által korábban készített mennyezetekkel együtt. Kopilović a kereszthajó és az apszis mennyezetére festette a *Hegyi beszéd*, A Jézus vizenyérása, A Jézus mennybemenetele és Az utolsó vacsora c. képeit.⁴

Az első világháború kitörésekor, sok művészhez hasonlóan, ő is elmegy a frontra, ahol megsebesül. Miután elhagyja a pesti kórházat, megnősül, és Budapesten alapít családot. Részt vesz az 1919-es forradalomban, majd a kommunista bukása után, a "fehér terror" elől Szabadkára menekül. Baráti segítséggel kapja meg a munkásbiztosító topolayi kirendeltségének vezetését és a szolgálati lakást.⁵ A tisztsévelői szolgálat mellett intenzíven fest és gyűjti maga köré az alkotókat. Használ gondolkodási művészbarátaival akciót indít a topolayi művésztelep megalapítására, 1922 nyarára, a Zichy parkban együtt fest **Baranyi Károlyal** (1894-1978) és **Balázs G. Árpáddal** (1887-1981), aki emlékezéseit egy monografiában írta meg. Ezekben a

visszaemlékezésekben a szerző elismerően ír Kopilovic tehetségéről, kifejező ectszenvánsáiról és erőteljes színvilágáról, miközben állandóan azon csodálkoz, hogy "honnán ered a különben nyugodt, nem éppen magas, meglepően hallgatag ember heves vörmérséklete". Kiemelte az ellentéteket: „Mi bohémosen jókedvűek voltunk és megeredt a nyelvünk, ö azonban komoly maradt; a nagyvilágú üriember falun, aki soha nem vett részt hosszú kávéházi beszélgetésekben; nem mondhatná rá, hogy társasági ember volt.”⁶ A művészeti élet terén azonban ott volt a társadalmi történetek középpontjában: 1923. Szabadkán, 1923-ban részt vesz a Vajdasági Képzőművészek Egyesületének megalapításában, majd júniusban kiállítja munkáit az Országos Orvoskongresszuson, ezt követően, egészen haláláig, munkáit ott találjuk az Egyesület minden kiállításán. 1924-ben halt meg, mint a topolayi Polgárai Iskola tanára.⁷ A topolayi Ezsaki Temetőben temették el, de ezt ma már kevés tudják, mint ahogyan azt is, hogy a sokéves kutatások ellenére, még ma is számtalan ismeretlen tény ővezeti egész életpályáját. (A monográfia készítésének időpontjában sikerült hozzávételégesen meghatározni szírhelyét és elhantolásának pontos időponjtát).⁸ Halála után, alkotásait dr. **Jovan Milekić** állította ki 1932-ben a bácskai művészek kiállításán. Az ó gyűjteményben található Kopilovic festmények, a többi bunyevác festő műveivel együtt a szabadkai Városi Múzeumhoz⁹ kerültek, mik a művész opusának egy igen értekes részét a dr. **Vinko Perčić** honi gyűjteményében. Szabadkán, így a Topolya környéki táj c. festményt is, mely arról tanúskodik, hogy művészünk már 1909-ben ott volt Topolyán.¹⁰ Kopilovic alkotásai a dr. Vinko Perčić Honi Galéria állandó tárlatának anyagában is megtalálhatóak, mint ahogy a topolayi Múzeumban is, ahol két alkotása van kiállítva a topolayi Sárلós Boldogasszony Római katolikus templom motívumaival. Ezek közül az egyik megszületésének körülmezőnye írja le a monografiájában.¹¹ A festmény a Zichy park felőli nézésben ábrázolja a templomot, s a park két részét a festmény jobb alsó részében jelenik meg. A tó egykor helyén beton fedl, mint ahogyan Kopilovic szírhelyét is mára már benőtte a növényzet. A kivételes tehetség tanúbizonyásaként maradtak ránk a művész alkotásai, memoriát körüljáróban az örökké művészeti fontosságának egízise alatt.

Ninkov K. Olga

1. Bela Duranci, Slikar Stipan Kopilović 1877-1924 , NIO Subotičke novine, Subotica, 1990.

2. Duranci 500 koronás összeget említi, mik Gajdos 1000 koronát (Gajdos Tibor, Szabadka képzőművészete, Eteljet, Szabadka, 1996. 309. old.) egyikük sem jegyző azonban az adatforrást.

3. Schöber Béla, Kopilovity István. *Borbélyból lett művész*. Bácsország, Szabadka, 1904. okt. 9., 12. old.

4. Duranci, B. 1990. 33.

5. Duranci, B. 1990. színes képek; Mojzes Antal. A bajmoki Szent Péter és Pál római katolikus plébániatemplom története, Grafoprodukt, Szabadka, 2001. 130-131.

6. Duranci, B. 1990. 42.

7. Duranci, B. 1990. 44. old.

8. Blaško Vojnić Hajduk, *Podaci o likovnim umjetnicima i amaterima u Subotici*, Kalendar Hrvatska riječ, Szabadka, 1952. 101. old.

9. Duranci, B. 1990. 69.

10. Ninkov K. Olga, *Dela iz Bačkog muzeja dr Jovana Jocu Milekića u fondu umjetničkog odjeljenja Gradskog muzeja Subotica*. In: Bačka galerija dr Jovana Milekića, Moderna galerija Likovni susret Subotica Galerija Matice srpske, Užvidék, 2007. 71-74. old.

11. Dr. Vinko Perčić adomány, Umjetnične zavjetne zbirke - Dr. Vinko Perčić Adományának Honi Műgyűjteménye. Katalog - Katalógus. Subotica - Szabadka, 1996. 44-45. old.

12. Duranci, B. 1990. 44. old.

130 godina od rođenja slikara Stipana Kopilovića

STIPAN KOPILOVIĆ (Bajmok, 24. ožujka 1877. - Bačka Topola, 13. ožujka 1924.) jedan je od prvih slikara impresionista naših krajeva.¹ Kopilović István, kako su mu ime tada tada pisali, rođen je u Bajmoku kao sedmo dijete siromašnih roditelja. Radio je kao berberski kalfa u svojem rodnom mjestu, kada je njegov umjetnički talent otkrio mušterija i preporučio ga **Gustávu Morelliju** (1848.-1909.) grafičaru, profesoru i ravnatelju Mađarske zemaljsko kraljevske škole za crtanje (*Mintarajztanodá*) u Budimpešti, od 1883. godine profesor Škole primjenjene umjetnosti. Njegovim posredstvom, Stipan Kopilović dosegao u „Mintarajztanodu“, a 1900.-1902. je evidentiran u Školi za primjenjenu umjetnost, kao učenik umjetničkoga rezbarstva. Već slijedeće školske 1902./03. godine je upisan u klasu profesora **Petera Halma** (1854.-1923.) na Akademiji u Münchenu, na odsjeku za grafičku. Tijekom školovanja dobija stipendiju od Kaločke biskupije, grada Subotice, te građanu Bajmoka.² Ljeto 1904. godine provodi u Bajmoku i zalaganjem bilježnika Lichtneckera slika u ateljeu, adaptiranoj učionici škole u neposrednoj blizini crkve. Tu je izložena oltarna palta, kopija Rubensove slike *Razapeti Krist*, koju je naslikao u Münchenu, donio kući i izložio u Somboru u skladistu namještaja stolarske zadruge, odakle je bajmočko poglavarnstvo sliku kupilo za novu crkvu. U improviziranom ateljeu su osim toga bile njegove skice i akvareli, šest portreta, barkorezi i gipsane figure. Tada u subotičkom listu *Bácsország* izlazi članak pod naslovom „Kopilović István. Umjetnik nastao od berbera“³ koji je pisao Schóber Béla, budući učenik budimpeštanske Škole primjenjene umjetnosti u periodu od 1910.-1914. godine, na odsjeku za grafičku⁴. On je apelirao na materijanu podršku Kopilovića. Među sačuvanim slikama vrhnog slikara, nalazimo iz te 1904-te godine uljanu sliku s prikazom bajmočke crkve s plebanijom (danas vlasništvo Biskupije u Subotici), koja je pokazatelj Kopilovićevog razvoja od ranije slike sa istom tematikom, te kopiju Rafaelove *Madone Tempi* (Gradski muzej Subotica), što je još jedan podatak o metodi edukacije posredstvom kopiranja djela slavnih majstora. Prema oskudnoj dokumentaciji, u proljeće 1908. Stipan Kopilović je stanovnik Pariza, da bi preko Firence posjetio Rim. Najavljuje izložbu u Subotici u jesen 1908. godine koja međutim nije održana. Godine 1907./08. je naslikao četiri slike na stropu dograđenog djela rimokatoličke crkve Svetog Petra i Pavla u Bajmoku, koje se i danas mogu vidjeti zajedno s ranije nastalim stropnim slikama Károlyja Jakobeya. Kopilović je u transpetu i apsidi naslikao *Propovjed na gori, Isus hoda po vodi, Uzašače Isusovo i Posljednja večera*.⁵

Po izbijanju prvog svjetskog rata, slično mnogim drugim umjetnicima, odlazi na front i biva ranjen. Nakon odlaska iz peštanske bolnice, ženi se i osniva obitelj u Budimpešti. Učesnik je Komune 1919. godine, te da bi izbjegao "bijeli teror" prelazi u Suboticu. Uz pomoć prijatelja dobija mjesto šefa ispostave socijalnog osiguranja u Bačkoj Topoli i službeni stan.⁶ Uz službu on intenzivno sliku i okuplja likovne stvaratelje. S istomišljenicima pokreće akciju za osnivanje umjetničke

kolonije u Bačkoj Topoli: ljeta 1922. godine u Zichy parku slika s **Károlyom Baranyijem** (1894.-1978.) i **Balázsem G. Árpádom** (1887.-1981.), čija sjećanja su opisana u monografiji. Imao je mnogo lijepih riječi o Kopilovićevom talentu, ekspresivnom gestu i jakim bojama, čudeći se stalno da je "takov temperament izvirao iz inače mirnog, ne baš visokog, iznenadujuće čutljivog umjetnika". Naglašavao je kontrast: „Mi smo bili onako boemsко vedri i raspršani, on strog, svjetski gospodin u selu, koji nikada nije sudjelovao u kafanskim sjedelicama; ne bi se moglo reći da je bio društven.“ Ipak, što se tiče umjetničke scene, bio je uključen u društvena desavanja: 1923. godine u Subotici sudjeluje u osnivanju Udruženja Vojvodanskih Likovnih umjetnika i izlaze na izložbi u ruinu povodom Zemaljskog kongresa liječnika, a potom i na svim izložbama udruženja sve do svoje smrti. Preminuo je 1924. godine, kao nastavnik Građanske škole u Bačkoj Topoli. Sahranjen je na Istočnom groblju u Bačkoj Topoli,⁸ ali to malo tko danas zna, kao što je i cijeli njegov život, i nakon dugotrajnog istraživanja, pun nepoznanica. (U vrijeme realiziranje monografije približno je lociran grob i nađen točan datum sahrane.⁹) Djela mu je posthumno izložio 1932. godine dr. **Jovan Milekić** na izložbi Bačkih umjetnika. Kopilovićeve slike iz njegove zbirke su s ostalim djelima bunjevačkih slikara dospjele u subotički Gradski muzej,¹⁰ a vrijedan dio opusa čuva i zavičajna zbirka dr. **Vinka Perčića** u Subotici, u kojoj se nalazi slika *Predeo kod Bačke Topole* koje potvrđuje autorovo prisustvo u Topoli još 1909. godine¹¹. Kopilovićeva djela su u Zavičajnoj galeriji dr. Vinka Perčića u Subotici zastupljena u stalnoj postavci, baš kao i u stalnoj postavci muzeja u Bačkoj Topoli, gdje su izložene dvije slike s motivom rimokatoličke crkve Srpsanke Gospe u Bačkoj Topoli. Okolnosti nastanka jedne od njih opisane su u monografiji.¹² Crkva je prikazana iz ugla Zichy parka, čije se plavo jezerojavlja u donjem desnom dijelu slike. Mjesto jezera je danas zabetonirano, kao što je i Kopilovićev grob odavno zarastao. Međutim ostala su djela koja svjedoče o izuzetnom talentu i predstavljaju spomen u okružju značenja vječne umjetnosti.

Olga K. Ninkov

1. Bela Duranci, *Slikar Stipan Kopilović 1877-1924.*, NIO Subotičke novine, Subotica, 1990.
2. Duranci navodi iznos od 500 kruna, a Gajdoš 1000 kruna (Gajdoš Tibor, *Szabadka képzőművészete*, Élettel, Szabadka, 1996. 309.) ali nijedan ne navodi izvor podatka.
3. Schöber Béla, *Kopilovity István. Borbélból lett művész*. Bácsország, Szabadka, 1904.okt. 9., 12.
4. Duranci, B. 1990. 33.
5. Duranci, B. 1990. slike u boji; Mojzes Antal. *A bajmoki Szent Péter és Pál római katolikus plébániatemplom története*, Grafoprodukt, Szabadka, 2001. 130-131.
6. Duranci, B. 1990. 42.
7. Duranci, B. 1990. 44.
8. Blaško Vojnić Hajduk, *Podaci o likovnim umjetnicima i amaterima u Subotici*, Kalendar Hrvatska riječi, Subotica, 1952. 101.
9. Duranci, B. 1990. 69.
10. Ninkov K. Olga, *Deža iz Bačkog muzeja dr. Jovana Joce Milekića u fondu umjetničkog odjeljenja Gradskog muzeja Subotica*. In: Bačka galerija dr. Jovana Milekića, Moderna galerija Likovni susret Subotica Galerija Matice srpske, Novi Sad, 2007. 71-74.
11. Donacija Dr. Vinka Perčića, Umjetnine zavičajne zbirke - Dr. Vinko Perčić Adományának Honi Műgyűjteményre. Katalog - Katalógus. Subotica - Szabadka, 1996. 44-45.
12. Duranci, B. 1990. 44. p.

130 Years From the Birth of Stipan Kopilović, the Painter

STIPAN KOPILOVIĆ (Bajmok, 24 March 1877 Backa Topola, 13 March 1924) is one of the first impressionist painters in our region.¹ Kopilović István, as his name was written then, was born in Bajmok as the seventh child of poor parents. He had worked as a barber's assistant in his birth-place, when his artistic talent was discovered by one of the customers, who recommended him to **Gustav Morelli** (1848-1909), the graphic artists, professor and manager of the Hungarian Royal School of Drawing in Budapest, and from 1883 the professor in the School of Applied Arts. Owing to his support, Stipan Kopilović had attended the Royal School of Drawing, while from 1900 till 1902 he was attending the School of Applied Arts as a student in the class for graving. Already in the next academic year 1902/03 he enrolled in the class of professor **Peter Halm** (1854-1923) at the Academy in Munich, in the class for graphic art. During his education he received scholarship from the Kalocsa Bishopric, the town of Subotica and the citizens of Bajmok.² He spent the summer of 1904 in Bajmok, and owing to the interventions of the notary, Mr Lichtenreiter he could paint in a studio, which was an adapted school classroom in the proximity of the church. His altarpiece, the copy of Rubens' *Crucified Christ*, which he had painted in Munich, brought home and exhibited in Sombor in the carpenters coop's warehouse for furniture, wherefrom the Bajmok municipality purchased it for the new church. Beyond that, there were his sketches and aquarelles, six portraits, etchings and gypsum figures in the improvised studio. An article was published at that time in *Bácsország*, a magazine published in Subotica, under the title: "Kopilović István, A Barber, Who Became an Artist"³, written by Béla Schóber, the student-to-be of the School of Applied Arts in Budapest in the period from 1910-1914, in the class for graphic art.⁴ He appealed for the financial support of Kopilović. Among the preserved paintings of this excellent artist, there is an oil-painting from 1904, (now in the ownership of the Subotica Bishopric), depicting the church in Bajmok and the presbytery which illustrates Kopilović's development from the time when a similar painting had been made with the same theme, and also the copy of *Madonna Tempi* by Raffaello (Subotica City Museum) as another evidence of the education method by copying artpieces of famous masters. According to the scarce documents, Stipan Kopilović had lived in Paris in 1908, and then, via Florence, visited Rome. He announced an exhibition in Subotica for the autumn of 1908, yet it had never been held. In 1907 and 1908 he made four panels on the ceiling of the St. Peter and Paul Roman Catholic Church's extension in Bajmok, which are still there together with earlier-made ceiling panels by Jakobey Károly. Kopilović painted in the transept and apsis *The Preacher on the Mountain, Jesus Walking on Water, the Ascension of Jesus and the Last Supper*.⁵

After the breaking out of World War I, like many other artists, he had gone to the frontline and was wounded there. After his treatment in a hospital in Budapest, he got married and lived with his family in Budapest. He participated in the 1919 Commune, and to avoid the „white terror“ he moved to Subotica. With the help of his friends, he was appointed the head of the social insurance company branch office in Bačka Topola and got an apartment.⁶ Beyond holding his office, he kept up painting intensively and gathered the artists around himself. With the other like-minded, he initiated the establishment of an art colony in Bačka Topola: in the summer 1922 in

the Zichy park, he painted together with **Károly Baranyi** (1894-1978) and **Árpád G. Balázsz** (1887-1981), who recorded his memories in a monography. He praised Kopilović's talent, expressive gestures and vivid colours, and was wondering all the time where did „the hot temper of this, otherwise calm, not really tall and surprisingly silent man, spring from“. He emphasised the contrast: "We were buoyantly cheerful and talkative, he was a serious, gentleman in countryside, who never frequented pubs nor socialised there; one could hardly say that he is 'a man about town'.⁷ However, concerning the art scene, he was socially very active: 1923, in 1923 he took part in the establishment of the Vojvodina Artists Association in Subotica, then in June exhibited on the National Congress of Doctors, and later, until his death, on all exhibitions of the Association. He died in 1924 as the teacher of the Public School in Bačka Topola.⁸ He was buried in the Eastern Cemetery in Bačka Topola, but it is barely known today, as are many other facts from his life, despite the years-long researches. (At the time of the publishing of the monography his tomb was approximately determined, and the accurate date of his burial was revealed).⁹ His works were posthumously exhibited in 1932 by **Jovan Milekic MD**, on the exhibition of the artists from Backa. Kopilović's painting from the doctor's collection, together with the other artworks of Bunjevac artists, are kept by the Subotica City Museum,¹⁰ while a significant part of his opus is kept by the **dr Vinko Perčić Native Gallery** in Subotica, including the *Landscape in the Vicinity of Bačka Topola*, confirming that its author lived in Bačka Topola as early as 1909.¹¹ Kopilović's works from the **dr Vinko Perčić Native Gallery** in Subotica are exhibited within the standing exhibition, as well as in the standing exhibition of the Bačka Topola Museum, where two of his paintings may be seen with the motive of the Roman Catholic Church in Bačka Topola. The aforementioned monography describes the circumstances under which one of these paintings was made¹². The Church is depicted from the perspective of the Zichy Park's corner, and the park's blue pond is in the lower right corner of the painting. Now, the place of the pond is covered with concrete, just as Kopilović's grave, which is covered with green foliage. Yet, his paintings are evidences of an outstanding talent, and represent a memento under the aegis of the eternal arts importance. *Ninkov K. Olga*

1. Bela Duranci, *Slikar Stipan Kopilović 1877-1924*, NIO Subotičke novine, Subotica, 1990.
2. Duranci mentions 500 koronas, while Gajdoš indicates 1000 koronas (Gajdos Tibor, Szabadka képzőművészete, Életjel, Szabadka, 1996, 309.), yet, none of them indicate the respective sources.
3. Schóber Béla, *Kopilovity István. Borbélból lett művész*. Bácsország, Szabadka, 1904.okt.9.p.12.
4. Duranci, B. 1990, p. 33.
5. Duranci, B. 1990, colour paintings; Mojzes Antal, *A bajmoki Szent Péter és Pál római katolikus plébániatemplom története*, Grafoproduct, Szabadka, 2001, pp.130-131.
6. Duranci, B. 1990, p. 42.
7. Duranci, B. 1990, p. 44.
8. Blaško Vojnić Hajduk, *Podaci o likovnim umjetnicima i amaterima u Subotici*, Kalendar Hrvatska riječ, Subotica, 1952, p. 101.
9. Duranci, B. 1990, p. 69.
10. Ninkov K. Olga, *Dela iz Bačkog muzeja dr Jovana Joce Milekića u fondu umjetničkog odjeljenja Gradskog muzeja Subotica*. In: Bačka galerija dr Jovana Milekića, Moderna galerija Likovni surset Subotica Galerija Matice srpske, Novi Sad, 2007, p. 71-74.
11. Donation by Dr. Vinko Perčić, Umjetnične zavičajne zbirke- Dr. Vinko Perčić Adományának Honi Műgyűjteménye-The dr Vinko Perčić Native Gallery, Catalogue. Subotica-Szabadka, 1996.p.44-45.
12. Duranci, B. 1990, p. 44.

1

6

2

7

3

4

5

10

6

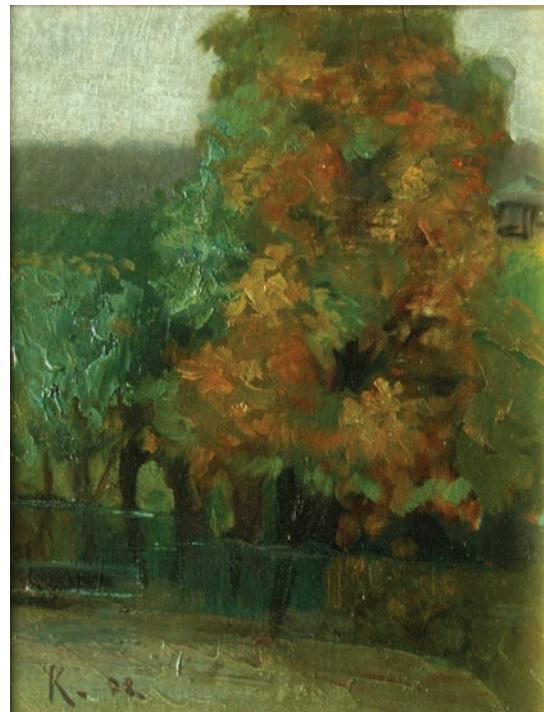

7

8

11

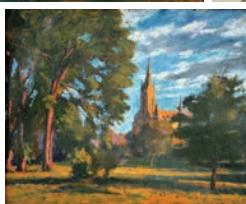
9

12

10

13

CIP Каталогизација у публикацији
Библиотека матице српске, Нови Сад

75.071.:1 : 929 Kopilović S. (083.824)

КОПИЛОВИЋ, Стипан

Stipan Kopilović : 24. 03. 1877. – 13. 03. 1924. ;
... 130 god. od rođenja slikara ... / [izbor djela i izbor
postavke Olga Kovačev Ninkov, Ljubica Vuković Dulić.;
fotograf Hevér Miklós.; prijevod na mađarski i engleski
jezik Papp Erika]. Subotica : Zavičajna galerija
"Vinko Perčić", 2007 (Subotica : Wizart).

14 str.: reprodukcije : 15 cm

Uporedno srp. tekst i mađ. i engl. prevod.; Bibliografski
podaci o umetniku

ISBN 978-86-86955-03-6

а) Сликарство - Војводина -19-20. В. Каталози
изложби

COBISS.SR-ID 225268231

Izložba i katalog ostvareni su
uz potporu i sredstva
iz budžeta općine Subotica.

Izdavač:
Zavičajna galerija
„dr. Vinko Perčić”

Za izdavača: Spartak Dulić

Izbor djela i
autor postavke:
Olga Kovačev Ninkov
Ljubica Vuković Dulić

Tekst:
Olga Kovačev Ninkov

Dizajn:
Spartak Dulić

Fotografije:
Hevér Miklós

Prijevod na mađarski i
engleski jezik:
Papp Erika

Grafička priprema:
Drago Poljaković Kovačev

Producija: Wizart, Subotica

